РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 65.356.02 Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора економічних наук ЄГІОЗАР'ЯНУ Артуру Генріховичу на підставі прилюдного захисту докторської дисертації «Розвиток систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу: теорія, методологія, практика» у вигляді рукопису, за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) «18» березня 2025 року, протокол № 3.

ЄГІОЗАР'ЯН Артур Генріхович 1977 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 1999 році закінчив Харківський державний університет за спеціальністю «Фінанси та кредит», освітньо-кваліфікаційний рівень – спеціаліст; у 2013 та здобув кваліфікацію магістра державного управління.

Наукові ступені і вчені звання: кандидата наук з державного управління затверджено з 2017 року.

Докторант в Інституті тваринництва Національної академії аграрних наук України з жовтня 2024 року до теперішнього часу.

Докторська дисертація виконана у відділі економіки, менеджменту та трансферу інновацій в тваринництві Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України.

Науковий консультант МИКИТАСЬ Аркадій Вікторович, доктор економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи, розвитку економіки та інфраструктури Державного біотехнологічного університету, провідний науковий співробітник відділу економіки, менеджменту та трансферу інновацій у тваринництві Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України.

Рекомендовано до захисту 12 грудня 2024 року.

Здобувач має 28 наукових публікацій за темою дисертації, з них 20 статей в наукових фахових виданнях, 3 статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus та WoS, 5 матеріалів та тез конференцій тощо.

Опоненти:

ДРУГОВА Олена Сергіївна, доктор економічних наук за спеціальністю 08.00.04 — економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), доцент по кафедрі міжнародного бізнесу та фінансів, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. При розгляді теоретичної сутності та місця моніторингу, діагностики та контролінгу в структурі інструментів реалізації контрольної функції управління (розділ 1) автор мав звернути увагу на ієрархію вказаних інструментів та їх відповідності стратегічному, тактичному та оперативному рівням управління в системі менеджменту суб'єкта аграрного бізнесу.

2. Нечітко визначеним в роботі залишилася дефініція «контролінг», який за своєю сутністю є специфічним інструментом управління, в контексті визначеного предмету дослідження.

3. В аналітичному розділі роботі автору слід було більше уваги приділити оцінці економічних наслідків системної або несистемної чи фрагментарної реалізації моніторингових, діагностичних та контролінгових процедур.

4. Автору доцільно було б продемонструвати в четвертому розділі роботи різні варіанти побудови механізмів та систем реалізації контрольної функції менеджменту в залежності від розмірів, масштабів та галузевою спеціалізації підприємств та об’єднань аграрного бізнесу.

5. Дисертанту слід було б ретельніше підійти до обґрунтування підходів щодо застосування аналітичного інструментарію в діагностиці та моніторингу.

ОРЄХОВА Альвіна Іванівна, доктор економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), професор по кафедрі менеджменту, Сумський національний аграрний університет, завідувач кафедри менеджменту імені Л.І. Михайлової дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. При розгляді питань дотримання системності прийняття управлінських рішень з використанням контрольної інформації, яка утворюється в процесі реалізації моніторингових, діагностичних та контролінгових процедур (підрозділ 1.2) дисертанту доцільно було б детальніше розкрити свою наукову позицію стосовно доцільності створення

функціональних контрольних підрозділів в системі менеджменту підприємств-суб'єктів аграрного бізнесу.

2. Потребує уточнення розкриття змісту терміну «канал інформації» та наведення певної класифікації таких каналів стосовно імплементації в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу інструментарію моніторингу, діагностики та контролінгу з побудовою відповідних систем управління.

3. Обґрунтовані, удосконалені та розвинені автором методичні прийоми та підходи доцільно було б більшою мірою адаптувати до умов та особливостей діяльності підприємств-суб'єктів аграрного бізнесу, адже у поданому в роботі вигляді вони можуть бути застосовані у будь-якій сфері економічної діяльності.

4. Автору слід було конкретизувати ознаки, принципи та критерії віднесення досліджених в роботі підприємств до суб'єктів аграрного бізнесу з урахуванням їх віднесення до сфери матеріального виробництва, галузевої та товарної спеціалізації, місця в структурі каналів ринкового розподілу продукції тощо.

5. Дисертанту варто було б більш докладно висвітлити результати опрацювання зарубіжного досвіду використання моніторингу, діагностики та контролінгу в контексті вивчення окресленої предметно-обєктної сфери дослідження.

УЖВА Алла Миколаївна, доктор економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка, професор по кафедрі обліку і аудиту, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, професор кафедри обліку і аудиту дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Автору слід було б звернути увагу на пріоритетність інструментів та систем моніторингу, діагностики та контролінгу в процесі реалізації контрольної функції менеджментом підприємства-суб'єкта аграрного бізнесу, адже просте підвищення ефективності функціонування цих систем не може бути метою управління суб’єктом економічних відносин, оскільки вказані зміни мають приводити до досягнення цілей більш високого порядку.

2. В першому розділі дисертації доцільно було б більш докладно дослідити не тільки еволюцію наукових поглядів на моніторинг, діагностику та контролінг, а й виявити тенденції розширення або звуження застосування вказаного інструментарію в менеджменті підприємств-суб’єктів аграрного бізнесу.

3. При розгляді в другому розділі дисертації прогресивних інструментів моніторингу, діагностики та контролінгу слід було б більш докладно розкрити перспективи їх застосування в залежності від особливостей діяльності та характеристик підприємств, які є носіями об'єкту дослідження в представленій роботі.

4. Автор застосовує синтетичний підхід при обґрунтуванні архітектури та архітектоніки механізмів і систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу, виносячи при цьому на захист положення щодо архітектоніки механізму фінансово-економічної безпеки суб'єкта аграрного бізнесу, що потребувало б додаткового обґрунтування в частині дотримання логіко-структурної схеми дослідження.

5. У п’ятому розділі дисертації в якості основної мети моніторингу автор визначає забезпечення фінансової стабільності без належної конкретизації тієї обставини, що моніторинг дає лише уявлення про можливі відхилення, а досягнення вказаної мети передбачає використання всього спектру інструментів управління основною діяльністю підприємства-суб'єкта аграрного бізнесу.

На докторську дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1) Полтавський державний аграрний університет, завідувач кафедри маркетингу, д.е.н., професор, Володимир ПИСАРЕНКО, відгук позитивний, критичні зауваження: 1) автору слід було б більш докладно висвітлити в рефераті змістове наповнення процедур моніторингу, діагностики і контролінгу в менеджменті підприємств; 2) поряд з розкриттям інструментарію реалізації контрольної функції менеджменту автору слід було б окреслити її теоретичний зміст в першому розділі дисертації.

2) Університет Григорія Сковороди в Переяславі, завідувач кафедри економіки, д.е.н., професор Микола ІГНАТЕНКО, відгук позитивний, критичні зауваження: 1) автору слід було б навести авторські або такі, що відповідають контексту дослідження, визначення дефініцій «моніторинг», «діагностика» та «контролінг», а також продемонструвати їх ієрархію згідно першого положення в рубриці «набуло подальшого розвитку»; 2) автором не достатньо конкретно продемонстрована структура результатів моніторингу, діагностики та контролінгу в контексті їх використання в менеджменті підприємства.

3) ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН, головний науковий співробітник відділу організації менеджменту, публічного управління та адміністрування, д.е.н., професор, член-кореспондент НААН Андрій ГУТОРОВ, відгук позитивний, критичні зауваження: 1) з тексту реферату незрозуміло, яким чином автором враховано зарубіжний досвід використання діагностики, моніторингу і контролінгу в менеджменті підприємств; 2) поза увагою автора залишилися питання моніторингу стану потенціалу економічного зростання досліджених підприємств.

4) Національний університет біоресурсів і природокористування України, завідувач кафедри глобальної економіки, д.е.н., професор, ВДОВЕНКО Наталія, відгук позитивний, критичні зауваження: 1) автор значною мірою ототожнює процедури діагностику та моніторингу результатів діяльності підприємства з реалізацією підфункції фінансово-господарського контролю в менеджменті підприємства, що потребує додаткових пояснень; 2) дисертанту слід було б розкрити сутність реабілітаційного потенціалу підприємства, як категорії управління ризиками та здійсненням антикризових заходів, принаймні, шляхом надання визначення цієї дефініції в рефераті.

5) ЗВО «Подільський державний університет», директор навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів, д.е.н., професор Микола МІСЮК, відгук позитивний, критичні зауваження: 1) в роботі йдеться про невикористаний потенціал менеджменту, також автор наводить оцінку комплексного показника потенціалу функціональних систем контролю та інструментів діагностики, моніторингу і контролінгу, що потребує уточнення об’єктів та інформаційної бази, чому нажаль не приділено уваги в рефераті.

6) Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, завідувач кафедри економіки підприємства та організації бізнесу, д.е.н, професор Тетяна ВЛАСЕНКО, відгук позитивний, критичні зауваження: 1) більше уваги слід було приділити в рекомендаційному розділі питанням підтримки управлінських рішень на основі запропонованого складу та комбінацій показників та індикаторів, які складають об’єктну основу діагностики, моніторингу та контролінгу в менеджменті підприємства; 2) автору слід було б докладніше проілюструвати ієрархію інструментів та процедур діагностики, моніторингу та контролінгу в менеджменті підприємства.

7) Криворізький державний педагогічний університет, професор кафедри туризму та економіки, д.е.н., доцент, Ірина РОМАНЮК, відгук

позитивний, критичні зауваження: 1) автор розглядає фінансово-економічну безпеку підприємства, як цільовий стан застосування діагностичних, моніторингових та контролінгових процедур, а також реалізації прийнятих на основі їх результатів управлінських рішень, що є цілком обґрунтованим, втім, потребує пояснень ігнорування при ідентифікації архітектоніки відповідного механізму питань стабілізації підвищення рівня економічної ефективності основної діяльності підприємства.

8) Одеський державний аграрний університет, завідувач кафедри обліку і оподаткування, д.е.н., професор Ірина КРЮКОВА, відгук позитивний, критичні зауваження: 1) автор не продемонстрував в роботи зв'язок діагностичних та моніторингових процедур з управлінським обліком в менеджменті підприємства; 2) потребує більш докладної ілюстрації запропонований автором методичний підхід до внутрішнього моніторингу фінансової стабільності підприємства на основі концепції «витрати – реалізація - прибуток» з огляду на ідентифікацію цілей функціонування та розвитку підприємств аграрного бізнесу.

9) Львівський національний університет природокористування, професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, д.е.н., професор Ігор ЯЦІВ, відгук позитивний, критичні зауваження: 1) дисертанту доцільно було б більш докладно продемонструвати взаємозв'язок досліджених інструментів реалізації контрольної функції менеджменту підприємства; 2) слід було навести в рефераті класифікацію діагностичних процедур за об'єктами на фоні використання, зокрема, терміну «фінансова діагностика».

10) Сумський національний аграрний університет, проректор з наукової та міжнародної діяльності, д.е.н, професор Юрій ДАНЬКО, відгук позитивний, критичні зауваження: 1) автору слід було б більше уваги приділити питанням інтеграції систем діагностики, моніторингу і контролінгу в менеджмент підприємств-суб'єктів аграрного бізнесу; 2) реферат надто перевантажений розглядом процедурних питань застосування моніторингових, даігностичних та контролінгових інструментів в менеджменті основної діяльності безвідносно до стратегічних цілей та орієнтирів розвитку досліджених підприємств.

У дискусії взяли участь члени докторської ради:

Олексій КРАСНОРУЦЬКИЙ, доктор економічних наук, спеціальність 08.00.05, виступ позитивний, критичні зауваження: 1) варто було б представити авторське бачення типології суб'єктів аграрного бізнесу.

Володимир ОРЕЛ, доктор економічних наук, спеціальність 08.00.05, виступ позитивний, критичні зауваження: 1) при представленні генезису понятійно-категоріального апарату моніторингу, діагностики та контролінгу слід було розкрити, які саме терміни аналізуються, як вони змінювалися в історичному контексті та які підходи використовуються для їхньої систематизації; 2) потребує уточнення поняття «забезпечення системності прийняття рішень»; 3) у другому розділі автореферату не достатньо чітко розмежовано застосування загальнонаукових і специфічних методів контролю в аграрному бізнесі та не досить чітко визначено їх взаємозв'язок із конкретними управлінськими завданнями; 4) потребує розгорнутого опису обраних контрольних показників та індикаторів для розкриття специфіки їх застосування в стратегічному, тактичному та оперативному управлінні.

Тетяна ЛАРІНА, доктор економічних наук, спеціальність 08.00.04, виступ позитивний, критичні зауваження: 1) незрозумілим з автореферату є власне бачення автора щодо підходів, застосовуваних при аналізі значення моніторингу, діагностики та контролінгу в діяльності підприємств; 2) більш чітке представлення типологізації ризиків діяльності аграрних підприємств при дослідженні інструментарію оцінки ризику фінансово-господарської діяльності забезпечило б роботі більш прикладний характер.

Світлана ПЛОТНИЦЬКА, доктор економічних наук, спеціальність 08.00.04, виступ позитивний, критичні зауваження: 1) при побудові механізму і системи реалізації контрольної функції менеджменту аграрних підприємств варто було представити, якою буде залежність від таких чинників як розміри підприємств, масштаби, галузевої спеціалізації.

Ігор СЕНЧУК, доктор економічних наук, спеціальність 08.00.04, виступ позитивний, критичні зауваження: 1) автору слід було б продемонструвати певну ієрархію використання інструментів реалізації контрольної функції менеджменту в частині застосування засобів моніторингу, діагностики та контролінгу на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях.

Олена ПОТИШНЯК, доктор економічних наук, спеціальність 08.00.04, виступ позитивний, критичні зауваження: 1) потребує конкретизації, на які цільові ринки орієнтовані запропоновані маркетингові стратегії; 2) варто було

б більш глибоко розглянути екологічні аспекти та включити аналіз впливу екологічних факторів на фінансово-економічну стабільність підприємств.

Лариса МАРМУЛЬ, доктор економічних наук, спеціальність 08.00.05, виступ позитивний, критичні зауваження: 1) недостатньо уваги приділено визначенню практичних інструментів використання облікових показників у здійсненні контролінгу аграрних підприємств за центрами відповідальності, в т.ч. автоматизації облікових процедур для досягнення достовірності й неупередженості показників.

Олександр КОРНІЄЦЬКИЙ, доктор економічних наук, спеціальність 08.00.05, виступ позитивний, критичні зауваження: 1) потребує більш чіткого розмежування новизна підходу до моніторингу, діагностики та контролінгу у менеджменті аграрного бізнесу в порівнянні з існуючими методами; 2) деталізація ролі цифрових технологій у системі моніторингу й контролінгу дозволила б продемонструвати практичну значимість запропонованої методики; 3) варто було б провести порівняльний аналіз запропонованої системи контролінгу та класичних моделей; 4) демонстрація кейсів впровадження запропонованої системи моніторингу та контролінгу на конкретному підприємстві підсилила б аргументацію запропонованих рішень.

Тетяна МАРЕНИЧ, доктор економічних наук, спеціальність 08.00.04, виступ позитивний, критичні зауваження: 1) потребують конкретизації рекомендації щодо створення ефективної інформаційно-аналітичної підсистеми (с. 9 реферату); 2) оформлення складових механізму фінансово-економічної безпеки рисунком (с. 19 реферату) забезпечило б наочність; 3) в контексті запропонованої автором системи ключових показників для оцінки діяльності аграрних підприємств доцільно було б представити перелік показників якості продукції та порядок їх інформаційного забезпечення (с. 23 реферату)

При проведенні таємного голосування виявилося, що із 11 членів докторської ради, які взяли участь у голосуванні (з них 5 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» 11 членів докторської ради,

«Проти» - немає,

недійсних бюлетенів – немає.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 65.356.02 в Інституті тваринництва Національної академії аграрних наук України по дисертаційній роботі Єгіозар'яна Артура Генріховича на тему «Розвиток систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу: теорія, методологія, практика», поданій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Формулювання наукової проблеми або завдання. У дисертації отримано нове вирішення важливої наукової проблеми теоретичного, методологічного, методичного та прикладного обґрунтування процесів та процедур формування комплексної системи моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу.

2. Завершеність науково-дослідної роботи в рамках певної проблеми або наукового напряму. Дисертаційна робота виконана в межах плану наукових досліджень Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України за темою «Ідентифікувати сценарії та процедури відновлення виробничо-технологічного, агроекологічного та інноваційно-інвестиційного потенціалу молочного скотарства на деокупованих територіях» (номер державної реєстрації 0124U001624, 2024-2025 рр.). Участь автора у виконанні науково-дослідних робіт державної тематики відображена у відповідних звітах організацій, де виконувалась робота.

3. Актуальність теми і значення отриманих результатів. Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлюється необхідністю наукового опрацювання шляхів вирішення проблемних питань розвитку теоретико-методологічних, методичних і прикладних засад побудови та функціонування систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу.

4. Найбільш суттєві результати, отримані особисто здобувачем, їх новизна. В дисертації на основі комплексного системного дослідження виконано обґрунтування теоретично-методологічних, методичних та прикладних засад побудови та функціонування систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу.

Найважливіші результати дослідження, що характеризуються науковою новизною формують три цілісних блоки:

Перший блок охоплює теоретичні аспекти розвитку систем діагностики, моніторингу і контролінгу в менеджменті підприємств-суб'єктів аграрного бізнесу:

- *вперше* обґрунтовано концепцію створення адаптивної підсистеми внутрішньогосподарського контролю в системі управління аграрними підприємствами, яка враховує баланс між централізацією та децентралізацією управлінських функцій, відповідає типу підприємства та специфіки організації і методики внутрішнього контролю, а також включає комплекс наскрізних показників, спрямованих на забезпечення ефективного постачання продукції, підвищення її якості, зростання продуктивності праці та раціональне використання ресурсів;

- *удосконалено* концептуальні засади корпоративної фінансової діагностики, адаптовану для оцінки фінансово-економічної стабільності суб'єктів аграрного бізнесу, які сприяють розвитку наукових підходів у цій сфері, передбачають використання розвиненої системи показників фінансової стабільності з ідентифікацією взаємозв'язку із рентабельністю власного капіталу та рівнем кредитування, а також дозволяє оцінити перспективи розширення діяльності через залучення позикових коштів на основі реалізації моделі розрахунку ефекту фінансового левериджу з використанням показника рентабельності джерел фінансування;

- *набуло подальшого розвитку* поняття контролю фінансово-економічних результатів як системи нагляду за фінансово-господарською діяльністю підприємств та інших суб'єктів господарювання для оцінки ефективності, законності операцій, виявлення резервів розвитку, а також визначення ієрархії моніторингу, діагностики та контролінгу в аграрному бізнесі;

- *набуло подальшого розвитку* підхід до створення комплексної системи бюджетування в межах стратегічного управління фінансово-економічними результатами підприємства, яка передбачає ідентифікацію та ієрархічне впорядкування ключових системних, методологічних та фінансових принципів її розробки, а також структури комплексної системи бюджетування та окреслено основні етапи її впровадження, що забезпечують ефективне планування й контроль фінансових потоків підприємства.

Другий блок містить результати розробки методології та методичних засад діагностики, моніторингу і контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу, а саме:

- *удосконалено* методологічну основу моніторингу, діагностики та контролінгу результатів діяльності аграрних підприємств, яка поєднує загальнонаукові принципи пізнання з локальними підходами до фінансово-господарського контролю на основі застосування класифікації методичних прийомів контролю фінансово-економічних результатів, враховуючи їх логічну послідовність з ідентифікацією ключових вимог та напрямів розвитку аналітичного інструментарію з визначенням системи показників і критеріїв, що дозволяють комплексно оцінювати фінансово-економічний стан підприємства;

- *удосконалено* методичний підхід до внутрішнього моніторингу фінансової стабільності підприємства, заснований на концепції «витрати – реалізація – прибуток» та відповідній моделі, яка дозволяє визначити взаємопов’язані показники у системі внутрішнього контролю фінансової стабільності та виокремити узагальнюючий індикатор, що забезпечує можливість комплексного аналізу та відповідає будь-якій стратегічній цілі підприємства, а саме збереженню, зміцненню або покращенню його фінансової стабільності;

- *удосконалено* методичний інструментарій оцінки ризиків фінансово-господарської діяльності підприємства, який зосереджений на виявленні ознак кризового фінансового стану, зокрема фінансової неспроможності, який базується на концепції життєвого циклу підприємства, що відрізняється від традиційного підходу, заснованого на припущенні про безперервність діяльності, що дозволяє більш точно оцінювати ризики та своєчасно виявляти загрози фінансовій стабільності підприємства;

- *набуло подальшого розвитку* методологічні засади моніторингу фінансової стабільності аграрних підприємств через виокремлення ринкових та специфічних факторів їх фінансової неспроможності на основі розвитку інструментів моніторингу у фінансовому та нефінансовому напрямах з детальним розкриттям їх змісту та розробкою моделі індексів, які засновані на теоретичних і емпіричних підходах до прогнозування фінансової неспроможності підприємств;

- *набули подальшого розвитку* методичний підхід до оцінки реабілітаційного потенціалу підприємства, в основу якого покладено метод

ітерацій, що дозволяє враховувати специфіку роботи неплатоспроможних компаній, з обов’язковим обмеженням періоду оцінки лише тривалістю реабілітаційних заходів, а також включенням механізму зворотного потоку, що дозволяє більш точно відстежувати динаміку фінансового відновлення підприємства.

Третій блок охоплює розробку прикладних положень та рекомендацій з розвитку систем діагностики, моніторингу і контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу:

- *вперше* ідентифіковано архітектоніку механізму фінансово-економічної безпеки як складову частину системи управління підприємством, який відображає взаємозв’язок і взаємодію між різними процесами фінансово-господарської діяльності підприємства, а також поєднує фінансові та економічні методи й інструменти згруповані відповідно до функціонального призначення та категорій фінансово-економічної безпеки фінансового менеджменту, що дозволяє зберігати стабільність аграрного підприємства, здійснювати дотримання його фінансово-економічної безпеки та підтримувати сталий розвиток як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі;

- *вперше* визначено підходи та процедури формування ефективної інформаційно-аналітичної підсистеми системи моніторингу, діагностики і контролінгу діяльності суб’єктів аграрного бізнесу, яка поєднує в собі всі види інформації - економічну, ринкову, соціологічну, демографічну тощо, містить канали інформації з необхідною надійністю, швидкістю передачі й пропускною здатністю, включає в себе систему методів та засобів для збору інформації й підготовки управлінських рішень

- *набуло подальшого розвитку* організаційні засади діагностики, моніторингу та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу, що включають обґрунтування принципів, завдань та методичних підходів до ефективного управління цим процесом з визначенням ключових аспектів наукової організації та планування контрольно-моніторингової діяльності, які сприяють підвищенню точності оцінки фінансової стійкості та економічної ефективності підприємств з виявленням проблемних зон, оперативним реагуванням на зміни у фінансово-господарському стані підприємств та прийняттям обґрунтованих управлінських рішень для забезпечення їх стабільного розвитку в умовах ринкової конкуренції;

- *набула подальшого розвитку* систематизація фінансово-

господарського контролю шляхом забезпечення взаємозв'язку між його елементами відповідно до поставлених цілей і завдань, визначенням основних етапів організації аналітичної роботи в менеджменті аграрних підприємств з розробкою шляхів їх впровадження для підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю;

- *набув подальшого розвитку* систематизація фінансово-господарського контролю шляхом забезпечення взаємозв'язку між його елементами відповідно до поставлених цілей і завдань, визначенням основних етапів організації аналітичної роботи в менеджменті аграрних підприємств з розробкою шляхів їх впровадження для підвищення ефективності управління фінансово-господарською діяльністю.

5. Обґрунтованість і достовірність отриманих наукових результатів. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження сформульовані конкретно, логічно, послідовно і є методично аргументованими. Достовірність одержаних результатів підтверджується: теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження; опрацюванням достатньої кількості першоджерел, статистичних матеріалів; застосуванням сучасних методів економічних досліджень; апробацією результатів дослідження на науково-практичних конференціях.

6. Наукове значення результатів роботи. Наукові результати дисертаційної роботи є внеском в розробку проблематики управління ресурсним потенціалом суб'єктів аграрного бізнесу, розвивають і збагачують теоретичні, методичні і практичні засади формування наукових підходів до формування та функціонування відповідних механізмів управління.

7. Практичне значення результатів роботи. Теоретичні, методичні та практичні розробки і пропозицій автора можуть використовуватися у діяльності аграрних підприємств при організації управління основною діяльністю, у діяльності органів влади різних рівнів при формуванні та реалізації заходів, орієнтованих на підвищення рівня розвитку та ефективності використання ресурсного потенціалу суб'єктів аграрного бізнесу.

8. Ступінь впровадження результатів роботи. Результати дисертаційного дослідження, висновки та рекомендації, що містяться в роботі, схвалені та використовуються в практичній діяльності ТОВ «Українська агроінвестиційна компанія» м. Харків (довідка № 1/253/24 від 17.12.2024 р.), ТОВ «Агро Контур» Сумського району Сумської області (довідка № 144 від 24.12.2024 р.), ФГ «Натон» Сумського району Сумської області (довідка

№ 127 від 25.12.2024 р.), а також в навчальному процесі при підготовці здобувачів ступеня доктора філософії в Інституті тваринництва Національної академії аграрних наук України (довідка № 394-01/а від 26.12.2024 р.).

9. Рекомендації стосовно подальшого використання одержаних у роботі результатів. Основні теоретичні положення, методичні розробки та практичні рекомендації, що є результатами дисертаційної роботи, можуть бути використані в діяльності аграрних підприємств, органів управління агропромисловим розвитком, а також у навчальному процесі вищих навчальних закладів.

10. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертаційна робота викладена державною мовою з дотриманням наукового стилю. Робота має логічну структуру подання матеріалу, що забезпечує оптимальне поєднання дослідження теоретичних та методичних аспектів управління економічною безпекою аграрних підприємств і конкретних практичних рекомендацій.

11. Відповідність дисертації вимогам МОН України. За змістом, науковою новизною та оформленням дисертаційна робота Єгіозар'яна Артура Генріховича на тему «Розвиток систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу: теорія, методологія, практика» відповідає вимогам пунктів 7, 8 та 9 діючого «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

Результати дисертації відображені у 28 наукових працях загальним обсягом 18,3 ум. друк. арк., 19 одноосібних, в тому числі: 20 статей у вітчизняних наукових фахових виданнях з економічних наук, 3 статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях, які індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus та WoS, а також 5 публікацій в інших виданнях.

Загальний висновок. Дисертаційна робота робота Єгіозар'яна Артура Генріховича на тему «Розвиток систем моніторингу, діагностики та контролінгу в менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу: теорія, методологія, практика»є завершеним науковим дослідженням, суттєвим внеском в розробку теоретичних, методичних та практичних питань організації та управління розвитком систем діагностики, моніторингу і контролінгу. Робота містить нові науково-обґрунтовані положення і розробки щодо протікання процесів управління відтворенням ресурсного потенціалу суб'єктів аграрного бізнесу в умовах інклюзивної економіки.

Єгіозар'ян Артур Генріхович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує Єгіозар'яну Артуру Генріховичу науковий ступінь доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 — економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Головуюча на засіданні
спеціалізованої вченої
ради з присудження
наукового ступеня
доктора наук Д 65.356.02 _____ Тетяна МАРЕНИЧ
(шифр ради) (підпис) (власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук _____ Олена СМІГУНОВА
(підпис) (власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

М.П. «18» березня 2025 року